

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-28

Defensieraad

Nr. 274

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 december 2024

Hierbij ontvangt u het verslag van de informele Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) Defensie van 19 november 2024 te Brussel en de daaraan voorafgaande ministeriële Steering Board van het Europees Defensieagentschap.

1. Ministeriële Steering Board Europees Defensieagentschap

De Hoge Vertegenwoordiger (HV) en tevens Hoofd van het Europees Defensieagentschap (EDA) Josep Borrell zat zijn laatste Steering Board en laatste RBZ Defensie voor. De HV presenteerde het *Coordinated Annual Review on Defence* (CARD)-rapport 2024. Het CARD-rapport biedt inzicht in de belangrijkste trends op het gebied van defensieuitgaven, -planning en -samenwerking. De HV lichtte uit dat de uitgaven van de lidstaten met 30% stegen sinds de Russische inval in Oekraïne. De HV noemde dit veel, maar niet voldoende gegeven de verslechterde geopolitieke veiligheidssituatie. Daarbij gaf de HV aan dat lidstaten meer moeten samenwerken op het gebied van defensie. Om meer samenwerking tussen lidstaten te bewerkstelligen, heeft het EDA vier intentieverklaringen voorgelegd om concrete opvolging te geven aan samenwerkingskansen die blijken uit het CARD-rapport. Veel lidstaten tekenden meerdere van de intentieverklaringen. Nederland vindt dat Europese landen meer moeten bijdragen aan de eigen veiligheid om onze collectieve verdediging in NAVO-verband te versterken. Hiervoor is meer Europese samenwerking nodig en daarom tekende Nederland intentieverklaringen op de gebieden van *Integrated Air and Missile Defence*, *Loitering Munitions* en *European Combat Vessels*.

De EDA Steering Board nam het EDA Budget voor 2025, het CARD-rapport en het *three-year strategic planning framework* aan. De Steering Board gaf daarbij de opdracht aan het EDA om het CARD-rapport publiekelijk toegankelijk te maken. Bijna alle lidstaten, waaronder Nederland, onderschreven de belangrijke rol die het EDA heeft bij het coördineren van capaciteitsontwikkeling, riepen op het EDA te versterken en benadrukten het belang van goede coördinatie met de NAVO.

2. Raad Buitenlandse Zaken Defensie

a. Militaire EU steun aan Oekraïne

De Raad sprak over de voortdurende Russische agressieoorlog tegen Oekraïne, die op de dag van de bespreking de duizendste dag in ging. De secretaris-generaal (SG) van de NAVO, Mark Rutte was hier deels bij aanwezig en Oekraïense Minister van Defensie Rustem Umerov sprak de Raad via VTC toe. De HV en de lidstaten reflecteerden op de verslechterende situatie aan het front, de escalatie van het conflict door de inmenging van Noord-Koreaanse soldaten op het Europese continent, de steun van China en Iran aan Rusland en de mogelijke implicaties van de Amerikaanse verkiezingen. Een grote groep lidstaten herhaalde de onverminderde steun aan Oekraïne en de noodzaak om de EU-steun aan Oekraïne te intensiveren. De HV benadrukte het belang om zo snel mogelijk uit de huidige impasse te komen die het vrijgeven van de resterende € 6.6 mld. aan steun vanuit de Europese Vredesfaciliteit (EPF) in de weg staat. Een grote groep lidstaten, waaronder Nederland, riep op tot een spoedige oplossing. Bijna alle lidstaten hamerden op het belang van het versterken van de Europese defensie-industrie, ten behoeve van de collectieve verdedigingstaak van de NAVO. De SG NAVO riep Europese lidstaten op meer te doen, voornamelijk op het gebied van steun aan Oekraïne en het versterken van de Europese defensie-industrie.

Nederland benadrukte het belang van de Verenigde Staten als bondgenoot. De zorgelijke en escalerende inmenging van Noord-Korea, China en Iran aan Russische zijde laat zien dat we samen moeten blijven werken met onze bondgenoten en andere strategische partners. Nederland beklemtoonde de noodzaak om meer te doen voor Oekraïne, herhaalde Oekraïne onverminderd te blijven steunen en kondigde aan, mede in reactie op de escalatie van de Noord-Koreaanse betrokkenheid, voor ongeveer 88 miljoen euro aan draagbare luchtverdedigingssystemen geschonken te hebben aan Oekraïne om zich te weren tegen Russische drones en raketten.

De Raad stond verder stil bij het succes van de EU assistentiemissie (EUMAM) voor Oekraïne. Het mandaat van EUMAM is op 8 november jl. met twee jaar verlengd (tot en met november 2026). EUMAM Oekraïne heeft als doel bij te dragen aan het verbeteren van de militaire vaardigheden van de Oekraïense krijgsmacht. Via EUMAM zijn intussen circa 65.000 Oekraïense militairen getraind en het doel is om tegen het einde van de winter 75.000 getrainde militairen te bereiken. Nederland draagt sinds de lancering van EUMAM in 2022 bij aan EUMAM met stafofficieren en trainers, zowel aan grootschalige als specialistische trainingen. Het voortzetten van de Nederlandse bijdrage aan EUMAM past binnen de ambitie van dit kabinet om Oekraïne onverminderd te blijven steunen. Nederland is positief over de behaalde resultaten in EUMAM en de trainingen worden door Oekraïne zeer gewaardeerd. Om die redenen informeer ik u hierbij mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken dat Nederland de bijdrage aan EUMAM t/m 15 november 2026 verlengt met maximaal tien stafofficieren, waaronder de plaatsvervangend commandant, aan de hoofdkwartieren van EUMAM. Tevens zet Nederland doorlopend in op het tegemoetkomen aan de trainingsbehoeftes van Oekraïne. Dit betreffen specialistische trainingen, bijvoorbeeld op het gebied van medische vaardigheden, of trainingen gerelateerd aan materiele donaties. De kosten voor de verlenging van de maximaal tien staffuncties worden geraamd op € 2 miljoen. De kosten voor de trainingen worden geraamd op € 13 miljoen. De kosten worden gefinancierd uit het Budget Internationale Veiligheid (BIV).

b. Defence readiness

Tijdens de sessie over *defence readiness* presenteerde de oud-president van Finland, Sauli Niinistö, zijn rapport over de weerbaarheid van de EU, inclusief civiel-militaire samenwerking. In de presentatie waren de kernboodschappen van Niinistö dat er geen tijd te verliezen is, dat we als EU onze defensie-industriële capaciteiten moeten vergroten, fragmentatie van de defensiemarkten moeten voorkomen, burgers moeten betrekken bij het weerbaarheidsvraagstuk, artikel 42.7 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) moeten revalueren en de dreiging serieuzer moeten nemen. Wat Niinistö betreft is de beste verdediging te laten zien dat we samen sterk zijn.

De meeste lidstaten onderschreven het belang van de boodschappen in het rapport van Niinistö en legden hun ideeën voor het weerbaarder maken van de samenleving, inclusief het versterken van de Europese defensie-industrie, op tafel. Sommige lidstaten riepen op tot betere afspraken of protocollen tussen de EU en de NAVO in voorbereiding op militaire dreigingen. Wat sommige lidstaten betreft moet de taakverdeling tussen de twee organisaties duidelijk zijn en moeten zij allebei doen waar ze goed in zijn. Een aantal lidstaten benoemden hun prioriteiten voor het *White Paper on the Future of European Defence* dat de Europese Commissie zal schrijven in de eerste 100 dagen na haar aantreden op 1 december 2024.

Nederland vindt versterken van maatschappelijke weerbaarheid en militaire paraatheid een nationale prioriteit waarbij stevige internationale samenwerking noodzakelijk is. Nederland verwelkomt de urgentie die het rapport uitstraalt en roept op tot het in lijn brengen van NAVO- en EU-initiatieven rondom weerbaarheid en nauwere NAVO-EU samenwerking op dit gebied.

Tevens stemde de Raad in met de Raadsconclusies inzake de PESCO strategische herziening, welke richting geven aan de aanpassingen van de PESCO-verbintenissen. Tijdens de RBZ Defensie van mei 2025 besluit de Raad naar verwachting over het aanpassen van de verbintenissen. De lidstaten namen ook de Raadsaanbevelingen aan met betrekking tot het PESCO-voortgangsrapport van de HV.

3. Overige zaken

a. Mede-ondertekening DK non-papers over integratie OEK defensie-industrie

In aanloop naar de RBZ van 28 mei jl. stuurde Denemarken een brief aan de HV waarin het oproept tot betere een integratie van de Oekraïense defensie-industrie in de Europese defensie-industrie. De brief is medeondertekend door Nederland, Estland, Finland, Letland, Litouwen, Zweden en Polen. Als vervolg op deze brief stelde Denemarken, in samenwerking met onder andere Nederland, twee non-papers op. De eerste bevat een oproep voor het opstellen van een EU-actieplan voor de integratie van de Oekraïense defensie-industrie in de Europese defensie-industrie. Het tweede non-paper is in lijn met de oproep voor een actieplan en richt zich specifiek op verbeteringen in het *Ukraine Support Instrument* binnen het Europees Defensie-Industrie Programma (EDIP). Nederland steunt beide non-papers. U vindt de non-papers als bijlage bij deze brief.

b. Military Peacekeeping Intelligence (MKPI)-training in Centraal Afrikaanse Republiek (CAR)

Met deze brief informeer ik u tevens over het besluit om een in-missie MKPI-training met twee instructeurs te ondersteunen in de CAR ten behoeve van de VN-missie MINUSCA. Deze korte MPKI training is voorzien voor de periode van 2 tot 7 december 2024. MPKI gaat primair over het creëren van *situational awareness* ten behoeve van de veiligheid van zowel de *peacekeepers* als de burgerbevolking. Nederland heeft veel ervaring op MPKI-terrein en draagt deze kennis en ervaring graag over in VN-verband. Nederland acht het van belang zich in VN-verband in te zetten, aangezien de VN een onafhankelijke en stabiliserende kracht is die in een tijd van oplopende geopolitieke spanningen op een gepaste wijze kan optreden. De kosten worden geschat op ca. € 20.000 en gefinancierd uit het Budget Internationale Veiligheid (BIV).

De Minister van Defensie,
R.P. Brekelmans